

Wat kwam er voorbij in de chat?

Het webinar begon met een bijdrage van Rob van Aalsburg (GGD) en focuste zich op de vraag welke gezondheid risico's hittestress met zich meebrengt. Daarna volgde een bijdrage van Benny Pycke (Sioen Industries NV) over het verkoelen van de openbare ruimte, bijvoorbeeld d.m.v. living walls.

Gedrag

Allereerst riep de presentatie van Rob de vraag op: zijn wij als bewoners van deze (voorheen) gematigde klimaatzone minder goed toegerust voor hitte? Of heeft het menselijk lichaam zich aangepast aan de toegenomen hitte? Daarop volgde de constatering dat we ons gedrag en bijvoorbeeld onze werktijden moeten aanpassen. De vraag kwam aan de orde of bekend is in hoeverre inwoners op de hoogte zijn van hittestress, wat zij er tegen kunnen doen en waarom ze wel of geen actie ondernemen?

Habitat voor invasieve soorten

De klimaatverandering zorgt voor het oprukken van exoten, zoals bijvoorbeeld de tijgermug. We moeten voorkomen dat we bijvoorbeeld met groene daken en wadi's een aangename habitat creëren. Geruststellend is dat de meeste groene daken (bijvoorbeeld sedum) een relatief droog milieu creëren. Maar blauwgroene daken voorzien niet alleen in droge vegetatie/sedum, maar ook in een onderliggende voorraad gietwater. Dan zou de natte component een risico kunnen opleveren. Dit levert een interessant onderzoeksvraag op: welke inrichtingsvarianten van deze daken reduceren deze risico's?

Bij inrichting van een wetland-achtige situatie (wadi) kan aanwezigheid van vis en amfibieën het aantal muggen flink reduceren. Een goede inrichting kan dus overlast van muggen verminderen. En er werd aangetekend dat wadi zorgt voor snellere infiltratie; het staat niet zo lang onder water.

Woningen

Meer vragen vanuit de chat. In hoeverre kunnen maatregelen in de openbare omgeving en nabij woningen om de temperatuur terug te brengen bijdragen aan minder sterfte door hittestress? Is er al kennis over hoe je een woning zo kan bouwen dat je de temperatuur binnen beperkt én in de winter zo warm mogelijk houdt – wat is de juiste balans? Onze huizen zijn nu vooral ontworpen op onze winters en gematigde zomers. De vraag werd gesteld of er ook is gekeken naar verschillende soorten klim-/gevelplanten en wat de meest koelende soorten zijn? Gevraagd wordt hoe de kosten zich verhouden tot de baten, wat betreft de groene gevels. Maatschappelijke baten (lastig in euro's uit te drukken) zijn over het algemeen groter dan financiële baten (verdienen aan groen dak is lastig).

Groen en schaduwtextiel

Gevelgroen draagt bij aan een aangenaam leefklimaat in de woning en draagt enigszins bij aan verkoeling van de omgeving. Hier moeten bomen toch vooral zorgen voor koeling. Met i-Tree kun je hiervoor gerichte doorrekeningen maken. Zijn de schaduwtextielen eventueel ook versierbaar, of vermindert dit de functionaliteit ervan? En bestaat textiel uit natuurlijke vezels (ivm risico op uitspoelen van microplastics)?

Water en wind

Een Hogeschool van Amsterdam-onderzoek relateert de betekenis van oppervlaktewater voor koeling. Onderzoek van Gert-Jan Steeneveld (WUR) laat zien dat water zelfs temperatuurverhogend kan werken; wel kan goede inrichting van de combinatie van groen en blauw positief werken! Kortom, water vooral als drager inzetten van meer groen; water zelf – tenzij heel breed – werkt averechts door uitstraling 's nachts. Zelfs de Nieuwe Maas in Rotterdam of een opgewarmde Noordzee voor de kust van Den Haag kan afkoeling in de nacht voorkomen. In Cooltowns gaat het over kleine waterelementen, waar je je ook aan het water kan 'verfrissen'.

Wind

Heeft een stadspark naast een compacte en versteende vestingstad een positief effect of ligt het park te ver weg om enig effect te hebben? Dat kan als je een ventilatiepad creëert richting die versteende vestingstad. Koeling door luchtstromen kan goed werken. Een voorbeeld hiervan is Arnhem, waar de koele lucht van Sonsbeek naar beneden zakt richting het lager gelegen stadscentrum. De spoordijk onderbreekt echter die natuurlijke koele stroom. Arnhem koestert haar luchtcorridors, maar over het algemeen wordt er in Nederland nog weinig nagedacht over luchtstromen ter verkoeling van de stad. Arnhem heeft dat hoogteverschil met bijkomend voordeel, maar hele grote delen van Nederland helaas niet. Ook kan een brede groenstrook functioneren als windcorridor. Luchtstromen zorgen ook voor meer verdamping door planten, dus kan dit er niet voor zorgen dat je juist sneller droogteschade krijgt? Aandachtspuntje voor de beplanting.

Gras

Gemeentes hebben vaak een overvloed aan gras, telt dit mee als vergroening/verkoeling, of zijn de effecten daarvan gering? In de presentatie van Joost Verhagen van Cobra kwam naar voren dat gras slechts in geringe mate bijdraagt aan verkoeling van stedelijk gebied. Interessant, waarom zou je als gemeente nog gras toepassen? Moeten we er niet op inzetten om gras zo min mogelijk in de openbare ruimte te hebben? Het verschil tussen temperatuur grasmat en asfalt is echt enorm! Regelmatig gemaaid gras heeft sowieso geen bijdrage voor biodiversiteit. Kruidenrijk grasland 2x per jaar maaien zou veel meer toevoegen. Vanaf welke oppervlakte zet je dat in?

NB Stadswerk: het webinar van Joost Verhagen over ecosysteemdiensten is [via onze website](#) terug te kijken. Uit WUR onderzoek is inderdaad ook bekend dat gras slechts een gering koelend effect heeft. Helemaal wanneer het is verdroogd.